

**РОЗДІЛ 2. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО;
МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ТА МІЖНАРОДНЕ ПРАВО;
ГОСПОДАРСЬКЕ ТА ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО**

УДК 321:352.07

DOI 10.31732/2708-339X-2023-09-36-39

**ПРАКТИКА ВИРІШЕННЯ ПИТАНЬ РАЙОННОГО ЗНАЧЕННЯ У
МІСТІ КИЄВІ ДО ТА ПІД ЧАС ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО
СТАНУ**

Биков О. М.,

*доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри теорії та історії держави і
права Університету «КРОК»,
вул. Табірна, 30-32, м. Київ, Україна, 03113,
e-mail: oleksandrbrm@krok.edu.ua,
<https://orcid.org/0000-0003-4965-696X>*

Скоморовський В. Б.,

*доктор юридичних наук, професор, ВІЗ «Університет економіки та права «КРОК»,
вул. Табірна, 30-32, м. Київ, Україна, 03113,
e-mail: Vskomor@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-1020-2322>*

**THE PRACTICE OF RESOLVING ISSUES OF DISTRICT SIGNIFICANCE
IN KYIV BEFORE AND DURING THE LEGAL REGIME OF MARTIAL
LAW**

Bykov O. M.,

*Doctor of Laws, Senior Researcher, Professor of the Department of State and Legal Disciplines of "KROK"
University,
Tabirna St, 30-32, Kyiv, Ukraine, 03113,
e-mail: oleksandrbrm@krok.edu.ua,
<https://orcid.org/0000-0003-4965-696X>*

Skomorovskiy V. B.,

*Doctor of Laws, Professor of "KROK" University
Tabirna St., 30-32, Kyiv, Ukraine, 03113,
e-mail: Vskomor@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-1020-2322>*

Анотація. Наукова стаття присвячена питанню практики реалізації повноважень місцевої влади у районах міста Києва під час правового режиму воєнного стану та визначає повноваження, що слід відповідно до чинного законодавства України вважати повноваженнями районних адміністрацій на території міста Києва, а також наводить особливості нормативних та функціональних змін у роботі останніх через введення правового режиму воєнного стану на території України від 24 лютого 2022 року. Крім того, стаття містить аналіз повноважень органів місцевого самоврядування до введення правового режиму воєнного стану на території України та після введення правового режиму воєнного стану на прикладі столиці України – міста Києва. У науковій статті проаналізовано положення основних законів в Україні, які регулюють правовідносини з органами місцевого самоврядування в Україні, визначають повноваження та компетенцію органів місцевого самоврядування та визначають особливості спеціального статусу органів місцевого самоврядування, що функціонують у місті Києві. Також у науковій статті проаналізовано положення основних підзаконних нормативно-правових актів, зокрема органів місцевого самоврядування, що функціонують у місті Києві, які регулюють правовідносини у районах міста Києва, визначають повноваження та компетенцію органів місцевого самоврядування у районах міста Києва.

Досліджено низку проблем, що виникли у функціонуванні районів міста Києва під час правового режиму воєнного стану та запропоновано варіанти розв'язання відповідних проблем. Стаття містить пояснення ліквідації районних рад у місті Києві, визначає особливості функціонування районних адміністрацій без рад у місті Києві та наводить порівняння їх функціонування до введення правового режиму воєнного стану в Україні та після його введення.

Ключові слова: місцеве самоврядування у місті Києві, органи місцевого самоврядування, правовий режим воєнного стану, районні ради у місті, районні державні адміністрації, департаменти районів міста Києва як виконавчі органи Київської міської ради.

Формул: 0, **рис.:** 0, **табл.:** 0, **бібл.:** 6.

Abstract. *The scientific article is devoted to the question of the practice of exercising the powers of local authorities in the districts of the city of Kyiv during the legal regime of martial law and defines the powers that should be considered the powers of district administrations in the territory of the city of Kyiv in accordance with the current legislation of Ukraine, and also cites the specifics of regulatory and functional changes in the work the latter due to the introduction of the legal regime of martial law on the territory of Ukraine from February 24, 2022. In addition, the article contains an analysis of the powers of local self-government bodies before the introduction of the legal regime of martial law on the territory of Ukraine and after the introduction of the legal regime of martial law on the example of the capital of Ukraine - the city of Kyiv. The scientific article analyzes the provisions of the main laws in Ukraine, which regulate legal relations with local self-government bodies in Ukraine, determine the powers and competence of local self-government bodies, and determine the features of the special status of local self-government bodies operating in the city of Kyiv. The scientific article also analyzes the provisions of the main subordinate regulatory legal acts, in particular of the local self-government bodies operating in the city of Kyiv, which regulate legal relations in the districts of the city of Kyiv, determine the powers and competence of the local self-government bodies in the districts of the city of Kyiv. A number of problems that arose in the functioning of the districts of the city of Kyiv during the legal regime of martial law were studied and options for solving the relevant problems were proposed. The article contains an explanation of the liquidation of district councils in the city of Kyiv, defines the peculiarities of the functioning of district administrations without councils in the city of Kyiv, and compares their functioning before the introduction of the legal regime of martial law in Ukraine and after its introduction.*

Keywords: *local self-government in the city of Kyiv, bodies of local self-government, legal regime of martial law, district councils in the city, district state administrations, departments of districts of the city of Kyiv as executive bodies of the Kyiv City Council.*

Formulas: 0, **figure:** 0, **table:** 0, **ref.:** 6.

Постанова проблеми. У районах міста Києва до 2011 року функціонували районні ради як органи місцевого самоврядування, які пізніше були ліквідовані. Районами у містах опікувались районні державні адміністрації, однак, з моменту введення правового режиму воєнного стану в Україні, місто Київ як місто зі спеціальним статусом столиці й особливим регулюванням, змінило відповідний стан речей, що слід дослідити у даній науковій статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню функціонування органів місцевого самоврядування в Україні, зокрема питанням функціонування місцевих адміністрацій та районних державних адміністрацій у містах, присвятили свої наукові праці такі науковці, як: В. Куйбіда, Б. Калиновський, Т. Кулик, О. Батанов та інші.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми. Питання функціонування органів місцевого самоврядування на районному рівні у місті

Києві досліджувались науковцями у багатьох наукових працях, однак питання функціонування районних органів місцевого самоврядування у столиці України – місті Києві під час правового режиму воєнного стану залишається відкритим.

Метою статті є дослідити загальні особливості функціонування районних органів місцевого самоврядування у місті Києві під час правового режиму воєнного стану, навести проблеми такого функціонування та запропонувати ефективні механізми виправлення зазначених недоліків та проблем.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Місцеве самоврядування є гарантованим державою правом та реальною здатністю територіальної громади – жителів села чи міста – добровільно об'єднуватись у громаду, щоб самостійно або за допомогою органів та посадових осіб місцевого самоврядування розв'язувати питання місцевого значення в

межах Конституції й законів України відповідно до статті 2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [1, 2].

Районні у містах ради та їх виконавчі органи відповідно до Конституції та законів України здійснюють управління рухомим і нерухомим майном та іншими об'єктами, що належать до комунальної власності територіальних громад районів у містах, формують, затверджують, виконують відповідні бюджети та контролюють їх виконання, а також здійснюють інші повноваження, передбачені законодавством України, в обсягах і межах, що визначаються міськими радами [5].

Голова районної, обласної, районної в місті (в разі її створення) ради обирається відповідною радою з-поміж її депутатів у межах строку повноважень ради таємним голосуванням. У своїй діяльності він підзвітний раді й може бути звільнений з посади радою [5].

Київська міська рада вирішила у 2010 році ліквідувати районні в місті Києві ради та виконавчі органи – районні державні в місті Києві адміністрації з 31 жовтня 2010 року, за це рішення проголосували 95 депутатів, оскільки повноваження депутатів районних рад 5-го скликання припинялись з 31 жовтня 2010 р. Крім того, Київрада вирішила не створювати районні в м. Києві ради. Депутати доручили Київській міській державній адміністрації (КМДА) в 10-денний термін з дня набуття чинності цього рішення утворити ліквідаційні комісії районних рад і адміністрацій, та доручила КМДА забезпечити функціонування районних у місті Києві державних адміністрацій на базі виконавчих органів районних рад, що тим рішенням були ліквідовані [6]. До 2023 року та з введенням правового режиму воєнного стану в Україні, районні у місті Києві державні адміністрації функціонували у звичному режимі.

У зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України Указом Президента України від 24.01.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» було введено правовий режим воєнного стану в Україні.

Іншим Указом Президента України від 24 лютого 2022 року №68/2022 «Про утворення військових адміністрацій» було утворено Київську міську військову адміністрацію та зазначено, що у зв'язку з утворенням Київська міська державна адміністрація набуває статусу військової адміністрації, а її голова набуває статусу начальника цієї військової адміністрації. Однак, слід наголосити, що районні у місті Києві державні адміністрації не набули статусу військових до сьогодні.

Відповідно до частини четвертої статті 42 Закону України «Про місцеве самоврядування» міський голова має повноваження призначати та звільняти з посад керівників відділів, управлінь та інших виконавчих органів ради, підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад. Таким чином, щодо районних у місті Києві державних адміністрацій, які були у 2010 році Київською міською радою реформатовані, також було прийнято рішення, яке з урахуванням правового режиму воєнного стану в Україні, змінило організаційно-правову форму функціонування таких адміністрацій [2].

Рішенням Київської міської ради від 17 лютого 2022 року № 4330/4371 «Про затвердження положень про деякі департаменти виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)» було затверджено положення про районні департаменти як виконавчі органи Київської міської ради замість районних адміністрацій. Відповідно, було змінено підпорядкування таких районних органів. Адже, якщо раніше останні були підпорядковані Київській міській державній адміністрації і мали сьогодні підпорядковуватись Київській військовій районній адміністрації, сьогодні останні у підпорядкуванні Київської міської ради.

Такий стан речей потребує подальшого дослідження, звернення до міської влади за відповідями та аргументацією відповідних дій, які у подальшому слугуватимуть даними, що підлягатимуть суттєвій правовій експертизі.

Література:

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 20.06.2023)
2. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 20.06.2023)
3. Про столицю України – місто-герой Київ. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/401-14#Text> (дата звернення: 20.06.2023)
4. Указ Президента України від 24.01.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 20.06.2023)
5. Кашчійшин М. А. Конституційно-правове закріплення повноважень органів місцевого самоврядування в Україні на основі зарубіжного досвіду. Конституційно-правові академічні студії. 2018. №2. С. 159-164. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/30812>
6. Київрада вирішила ліквідувати київські райради і РДА з 31 жовтня 2010 р. РБК-Україна. URL: <https://daily.rbc.ua/ukr/show/kievsovet-reshil-likvidirovat-kievskie-raysovety-i-rga-09092010165000#> (дата звернення: 23.06.2023)
7. Кравченко В. В. Муниципальне право України: навч. посіб. Київ: Атіка, 2003. 672 с.

References:

1. Constitution of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (Accessed: 06/20/2023)
2. About local self-government in Ukraine. Law of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (Accessed: 06/20/2023)
3. About the capital of Ukraine - the hero city Kyiv. Law of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/401-14#Text> (Accessed: 20.06.2023)
4. Decree of the President of Ukraine dated January 24, 2022 No. 64/2022 "On the introduction of martial law in Ukraine." URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (Accessed: 06/20/2023)
5. Kashchyshyn M. A. Constitutional and legal consolidation of powers of local self-government bodies in Ukraine based on foreign experience. Constitutional and legal academic studies. 2018. No. 2. P. 159-164. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/30812>
6. The Kyiv City Council decided to liquidate the Kyiv District Councils and Regional State Administration from October 31, 2010. RBC-Ukraine. URL: <https://daily.rbc.ua/ukr/show/kievsovet-reshil-likvidirovat-kievskie-raysovety-i-rga-09092010165000#> (Accessed: 23.06.2023)
7. Kravchenko V. V. Municipal law of Ukraine: study guide. Kyiv: Atika, 2003. 672 p.

Стаття надійшла до друку 25.06.2023